

مصاحبه

پسا کرونا؛ حفظ سلامت عمومی یا تأمین آزادی اجتماعی؟

■ ملاحظات حقوق بشری و جرم‌شناختی ویروس کرونا
در گفت‌وگو با دکتر فیروز محمودی عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و وکیل دادگستری

چالش‌های جدید پیش روی نظام حقوقی کشور از جمله مباحث مهم دروان پسا کرونا بوده، مورد توجه اصحاب حقوق قرار خواهد گرفت. یکی از این چالش‌ها چگونگی پیشگیری از جرائم ناشی از شرایط قرنطینه و دوران بیماری است. در گفت‌وگو با دکتر فیروز محمودی به بررسی آثار کیفری و حقوق بشری ویروس کرونا در کشور پرداخته شده است.

اقلیت، آوارگان داخلی، افرادی که از فقر شدید در رنج هستند یا در مراکز با تراکم بالای جمعیت زندگی می‌کنند، مثل زندان‌ها، پادگان‌ها، مراکز بازپروری معتادان، یا مراکز نگهداری سالمندان، افراد تحت نظر در خانه‌ها و مراکز امن و پناهندگانی که در اردوگاه‌ها زندگی می‌کنند و... گروه‌هایی هستند که با احتمال بیشتر و قوی‌تری در معرض این بیماری قرار می‌گیرند؛ بنابراین دولت‌ها تکلیف دارند، اقداماتی را انجام دهند.

بنا بر گزارش‌ها، قوه قضائیه پیش از پایان سال در اقدامی حدود نصف جمعیت زندانی در ایران را که بالغ بر ۱۰۰ هزار نفر بود از زندان آزاد کرد. صرف نظر از اینکه این آزادی بر اساس چه مقرراتی و به چه صورت انجام شده، از منظر دستگاه قضایی صیانت از جان زندانی‌هایی که قابلیت آزادی برای آن‌ها وجود داشته است؛ ولو اینکه با نقدهایی مواجه شد در خصوص اینکه برخی زندانی‌ها پس از آزادی مرتکب برخی جرائم شدند. در بخش دوم به آن اشاره خواهیم کرد.

در مراکز بازپروری معتادان کوشش کردند پروتکل‌های بهداشتی را رعایت کنند یا از پذیرش بیماران جدید خودداری نمایند و در سربازخانه‌ها نیز به همین صورت؛ زیرا این مراکز، محل تجمع

از خدمات پزشکی برای نجات خود استفاده کند و این مسئولیت بردوش دولت‌ها است و مخاطب این توصیه‌نامه کشور خاصی نیست.

در برخی کشورها گروه‌هایی از مردم یا بخش‌هایی از مردم بیمه (عمومی یا خصوصی) نیستند؛ حتی ممکن است دولت‌هایی مثل ایالات متحده آمریکا تکلیفی برای بیمه کردن و پرداخت هزینه‌های بیمه‌ای نداشته باشد. در کشورهایی هم این‌طور نیست و مقررات اجتماعی قوی‌تری وجود دارد؛ بنابراین با مجموعه‌ای مواجه می‌شویم که طیف گسترده‌ای از افراد را پوشش می‌دهد یا ممکن است از بیمه برخوردار نباشد و نتواند هزینه‌های درمان این بیماری را بپردازد. درست است الآن درمان روشن و مشخصی ندارد، ولی بستری شدن در بیمارستان طی مدت دو تا چهار هفته هزینه‌هایی را برای بیمار ایجاد می‌کند که ممکن است تأمین آن کار سختی باشد. اگر دقت کرده باشید دولت در ایران کوشش کرد و حتی به‌طور خاص وزیر بهداشت دستور داد که هزینه‌های درمانی بیماران تأمین شود؛ اما اینکه در عمل به چه صورت بود، نیاز به مطالعات میدانی دارد.

نکته مهم دیگر این است که همه حق برخورداری از سلامت را دارند. افراد ناتوان، سالمندان، گروه‌های

محمودی: درباره بحران کووید ۱۹ یا کرونا دو بحث مهم را می‌توان مطرح کرد؛ یکی مباحث حقوق بشری در خصوص نحوه مقابله با این بحران که یک قسمت آن هم مربوط به مباحث جرم‌شناختی است، بخش نخست این دو حوزه جاهایی به هم ارتباط پیدا می‌کنند؛ ولی بخش مهم آن سه موضوع مستقل از هم محسوب می‌شود.

چند روز پیش کارشناسان و گزارشگران حقوق بشری که عمدتاً با سازمان ملل متحد مرتبط بودند، توصیه‌نامه‌ای را در اختیار ما قرار دادند تا مباحثی را به‌عنوان توصیه‌های حقوق بشری به دولت‌ها ارائه و گوشزد کنند؛ اینکه چه مواردی را برای مقابله با بحران کرونا مراعات نمایند. در آن توصیه‌نامه این نکته بسیار کلیدی را مطرح کردند که در برابر ویروس کووید ۱۹ هر تبعیض و استثنایی ناروا است و به عبارتی هیچ‌کس استثنا نیست! همه افراد در هر سرزمین یا هر کشوری از هر نژاد و عقیده و مذهبی، از طبقات فرودست یا فرادست جامعه ممکن است به این ویروس مبتلا و درگیر بیماری شوند؛ بنابراین برای مقابله با آن نباید هیچ تبعیض و استثنایی را بپذیریم.

هر انسانی مستحق دریافت خدمات درمانی برای حفظ جانش است و هر کس بدون استثنا حق دارد